

Verslag van de bijeenkomst:

Commons en de Omgevingsvisie: op naar een Co-city?

14 mei 2020

Door Sandra Bos (HvA/projectleider Atelier der Verbeelding)

Hoe ziet Amsterdam er in 2050 uit en wat voor vormen van samenwerking hebben we nodig om het een fijne, leefbare, democratische stad te laten zijn? Geïnspireerd door deze vragen heeft de HvA, in het kader van haar gast-curatorschap van het Atelier der Verbeelding (Omgevingsvisie) van de gemeente Amsterdam, i.s.m. Stichting Commons Network op 14 mei jl een (virtuele) bijeenkomst georganiseerd. Twee vragen stonden hierbij centraal:

1. Kan Amsterdam de Omgevingswet en -visie gebruiken voor het stimuleren van stedelijke commons? Oftewel: hoe kunnen commons initiatieven baat hebben bij de Omgevingswet en -visie?

2. Kunnen de principes en idealen van het commons-gedachtengoed de gemeente helpen bij het introduceren van een alternatief beheersmodel en bij het implementeren van de Omgevingsvisie?

Voordat de ruim 40 deelnemers, afkomstig uit wetenschap, overheid, ondernemers, commoners, het woord kregen, werden er twee onderzoeken rondom commons gepresenteerd, waarbij een koppeling werd gelegd met de Omgevingsvisie. Thomas de Groot van Commons Network gaf aan dat op papier er veel overeenkomstige principes en ambities zijn tussen de Omgevingsvisie/wet en het commons gedachtengoed. Onder meer het lokale karakter, het streven naar integrale beleidsvorming en uitvoering, en de 'uitnodigingsplanologie', een gemeente die acteert o.b.v. het initiatief van bewoners. Onderzoeker Joachim van Meerkerk (HvA) lichtte het project Toekomst Bestendig Evenwicht toe, waarin wordt onderzocht hoe in diverse consumptiegebieden (zoals de Zeedijk) m.b.v. het commons concept de vele diverse stakeholders in zo'n gebied, gezamenlijk de balans kunnen herstellen. Meerkerk waarschuwde wel: Samenwerking op lokaal niveau rondom een vraagstuk is mooi, maar als er geen systeemverandering plaats vindt dan blijft het bij 'leuke initiatieven', en gaat de stad niet écht veranderen.

De vele reacties van de deelnemers gaven aan dat er in de stad inderdaad iets moet gebeuren, zodat allerlei partijen, bewoners, gemeente en ondernemers, gezamenlijk kunnen acteren en beheren. Dit vraagt om transparantie en handhaving van de regels, want anders zijn afspraken niet veel waard. De afvaardiging vanuit de gemeente (omgevingsvisie en commons) gaf aan op zoek te zijn naar nieuwe manieren van samenwerking en dat commons zeker de aandacht heeft. Commons kun je alleen niet als gemeente creëren. Je kan er wel ruimte voor scheppen en zorgen dat aan de voorwaarden wordt voldaan. Veel reacties gingen over de urgentie om met name in het centrum haast te maken met andere manieren van samenwerken, vanuit bewonersinitiatieven, gemeenschappelijke waarden, zeggenschap en eigenaarschap. De Omgevingsvisie geeft hopelijk ook ruimte om te experimenteren, zodat op vele plaatsen commoning kan worden ondersteund door de implementatie van de Omgevingsvisie.

Veel onderwerpen en chat-opmerkingen bleven onbesproken en daarom gaat de HvA i.s.m. Commons Network en wellicht andere geïnteresseerden hier een vervolg aan geven.

Meer informatie (discussiestuk; lezing Commons Network; HvA onderzoek en geluidsopname) over deze bijeenkomst is te vinden op: <https://www.commonsnetwork.org/omgevingswet/commons/>.